

5. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 18 листопада 2020 року у справі № № 711/6059/19 (провадження № 51-856км20).
URL: https://protocol.ua/ru/vs_kks_viluchennya_predmetiv/

ШЕВЕЙКО Юлія
курсант 3 курсу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
стратегічних розслідувань, гр. ФЕБ 842
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **ФЕДЧЕНКО Володимир**
професор кафедри кримінального процесу,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО АРЕШТУ МАЙНА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Кримінальне судочинство - це вид державної діяльності, необхідний для застосування норм матеріального кримінального права. У кримінальному судочинстві примус поширюється на фізичну свободу громадян, можливість вибору місця проживання і форми спілкування. Певні принципи примусу спрямовані на обмеження прав власності або інший вплив на сферу майнових відносин громадян і юридичних осіб.

Майновий примус полягає в адресному впливі на майнові права учасників кримінального процесу та інших осіб, що обумовлено необхідністю встановлення відповідного порядку ведення кримінального судочинства та забезпечення прав зацікавлених сторін.

Одне із завдань кримінального судочинства - захист прав і законних інтересів осіб і організацій, що стали жертвами злочинів. В цілому в системі заходів, що застосовуються державою для забезпечення і зміцнення законності, одне з центральних місць займає захист прав і свобод людини і громадянина. Без поваги прав громадян діяльність органів державної влади та управління, зокрема поліції, позбавлена будь-якого практичного та гуманітарного значення.

Варто відзначити, що арешт майна - міра процесуального примусу, що полягає в забороні власнику майна розпоряджатися і при необхідності користуватися ним, а також у фактичному вилученні майна і передачі його на зберігання. Дане питання врегульоване главою 17 КПК України [1].

Вилучення власності є важливим засобом забезпечення компенсації за матеріальну шкоду, заподіяну злочинцем, оскільки він завершує етап пошуку майна, придбаного злочинним шляхом, і служить основним засобом забезпечення кримінального провадження.

Вилучення майна - міра процесуального примусу, суть якої полягає в забороні власнику майна розпоряджатися або користуватися ним, а також вилучення майна з обороту та передача його на зберігання. Арештоване майно не може бути продано, подаровано, обміняно, знищено, здано або віддано в заставу. Метою арешту майна є встановлення перешкод для його можливого відчуження або приховування.

Арешт майна - це заборона власнику розпоряджатися майном, заборона на операції з готівкою або іншими цінностями на зберіганні, рахунками або вкладками в кредитних організаціях, в межах яких вони накладаються. Питання законодавчого забезпечення виїмки майна в кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування динамічні, в цій сфері завжди виникають нові проблеми [2, с.211].

Також ми поділяємо позицію експертів, які на підставі систематичного аналізу частин 1-4 ст. 170 КПК України дійшли висновку, що накладення арешту на майно третьої особи може бути призначено в двох випадках: по-перше, з метою збереження речових доказів; по-друге, передбачити особливу конфіскацію. Залежно від цього матеріальні (фактичні) підстави для вилучення майна цих осіб в конкретному кримінальному провадженні можуть бути достатніми підставами вважати, що:

- 1) речі, документи, гроші є знаряддям скоєння злочину, містять сліди або іншу інформація; які можуть бути використані як доказ факту чи обставини, встановленого в ході кримінального судочинства, зокрема, предмети, що були

предметом кримінального злочину, гроші, цінності та інші речі, набуті злочинним шляхом або отримані юридичною особою в результаті кримінального злочину, тобто відповідають критеріям речових доказів (частина 3 статті 3 статті 170, стаття 98 Кримінально-процесуального кодексу України);

2) особливій конфіскації підлягає майно у випадках, передбачених Кримінальним кодексом України, а саме гроші, цінності та інше майно, одержані в результаті злочину і (або) є доходами від такого майна; призначений (використаний) для спонукання особи до вчинення злочину, фінансового та (або) матеріального забезпечення злочину або винагороди за його вчинення; були предметом злочину, за винятком тих, які були повернуті власнику (правовласнику), а в разі невстановлення - стали власністю держави; були знайдені, виготовлені, пристосовані або використані як засіб або знаряддя вчинення злочину, за винятком відповідності критеріям речових доказів (частина 3 статті 3 статті 170, стаття 98 Кримінально-процесуального кодексу України) [3, с.65].

У частині 1 ст. 64 КПК України визначає, що будь-яка фізична або юридична особа може бути третьою особою, на майно якого можливе накладання арешту. Оскільки вимоги до цих осіб чітко не визначені, на практиці такий підхід означає, що фактично відповідні примусові заходи у вигляді вилучення майна можуть бути застосовані до будь-якої особи.

Таким чином, вилучення майна є одним з найбільш частих прикладів обмеження майнових прав осіб у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. Варто підкреслити необхідність розробки ефективного механізму моніторингу накладення арешту на майно, також необхідно вивчити можливість арешту власності у вигляді так званої криптовалюти, статус якої як об'єкта цивільного права досі чітко не визначено, а кримінально-процесуальний статус цього явища взагалі не згадується.

Бібліографічні посилання:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України: кодекс від 13.04.2012, редакція від 11.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1089> (дата звернення 16.11.2020 р.)
2. Заходи забезпечення кримінального провадження : наук.-практ. посіб. Богатирьова О.І., Галай А.О., Гладун О.З. та ін.; за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.Т. Маляренка. Київ. Національна академія прокуратури України, 2015. 310 с
3. Ионов В. А. Наложение ареста на имущество при производстве предварительного расследования по уголовным делам об экономических преступлениях : монография. Москва. : Юрлитинформ, 2012. 192 с.

Шнипко Яна
курсант IV курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування, гр. ДР 743
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Федченко Володимир**
професор кафедри кримінального процесу,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук,
доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

У наш час, зважаючи на з'явлення нових можливостей завдяки досягненням науково-технічного прогресу діяльність експертів стала досить затребуваною та застосовується більш ефективно, ніж, наприклад, у радянські часи. Методи розслідування злочинів становляться більш різноманітними. Проте проведення експертизи завжди було найсуттєвішою складовою успішного розкриття кримінальних проваджень. Певне, це найактивніша форма викриття правопорушників.